

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Излази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.

Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредништво Нови Сад (Ujvidék).

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.

За све остале земље 3½ франка у злату.

Поједини бројеви 30 потура.

Наше задруге Српкиња и шегрти.

Наше добротворне задруге Српкиња раде већ — како где — где 25 па и 30 година на помагању српске сиротиње а највише на унапређивању српског подмлатка, српске деце. Има десетак година како се кренуше и Срби, осокољени лепим и успешним радом наших задругарица, па намештају као што је познато, ваљане Србе ђаке од 12—15 година у шегрте, макар и сиромашни били, само ако су здрави и ваљани.

И тај шегртски посао успео је. Друштво »Привредник« удомило је ово последњих година већ до сад неколико хиљада ваљаних младића, од којих су старији — преко 900 њих — већ и на своје ноге стали. Почело се, кренуло се дакле, — хвала Богу — добро, лепо и успешно. На две стране и на разне начине ради се исто, одолева се истој великој народној потреби, добре Српкиње и Срби заузимају се за Српчад.

Разуме се онда, да се рад Добротворних Задруга Српкиња и Привредника подударно и допуњава. На све стране видимо, да се многе Српкиње не заузимају само за своје задруге, већ у многим местима предњаче, као што је познато — испред људи, заузимајући се за ваљане Привреднико-

ве шегрте, као праве, добре српске мајке за своје рођене, добре синове. Сваке године видимо, а и ове године видесмо на пр. по многим местима, како наше Добротворне Задруге и задругарице о Божићу окупљају — у споразуму са месним Привредним Одборима, повереницима и другим добрим Српкињама »Привредникову омладину«, па им приређују заједнички Божић, старају се матерински, да омладина утврђује свуда славу своју српску, да не забораве на причест, обичаје, ред, дужност и т. д.

Друштво »Привредник« намешта као што је познато — и ваљане Српкиње и води о њима бригу, као и о својим младићима. Добротворне Задруге Српкиња учествују и при тим пословима. И тих послова има сваки дан све више. Слушајући како се ваљани млади Срби у свему лепо и брзо унапређују, схваћају и наше Српкиње, из дана у дан све боље, да без срећена, озбиљна, стална и истрајна рада среће ни добра бити не може. А и наше до јуче још сасвим безазлене Српкиње, воле данас — што но се вели — свог гаврана, него туђег сокола, воле своје него туђе, па данас траже и узимају своју Српкињу у свој српски

дом и у своју српску породицу, а пре тако рећи до јучер, узимале су многе Српкиње госпође у кућу Швабице и друге неверне туђинке, па су их на својим грудима неговале и подизале. Истина, то је чињено често и нехотице, но ипак хвала Богу, да је погрешка увиђена, и да се сад све више за своје брину.

То је важан посао, који су многе врле Српкиње и њихове задруге добро схватиле и кога су се озбиљно примиле, а друштво »Привредник« је у вези са нашим женским задругама. »Привредникови« старији, дорасли питомци, жене се већ сад са питомицама

које су под надзором и паском наших Добротворних Задруга Српкиња, које су свој задатак схватиле, које га врше, које држе и подижу међу собом српске девојчице, па их могу »Привредниковим« ваљаним питомцима препоручити.

Код препорода свију народа учествовале су жене. Оне су често главну и одсудну улогу у њима играле, па ето, и наше Српкиње ударише на свима линијама, сасвим одрешито и одлучно куд треба и како треба, а ми се и са те стране многом српском добру и напретку надамо.

Ж е љ е.

Један хоће среће, други тражи сјаја;
Један воли звање; други иште пара;
Један ствара слике небескога раја;
Други опет јадник по прашини шара;
Један целог века нешто крупно мисли,
Други се у ладу безбрижно одмара,

Нови Сад.

Један песме пева; другог јади стисли;
Један куће диже, а други обара!
Један хоће силом да велики буде,
Други опет тражи у свачему ћара; —
А ја волим добре и поштене људе,
Волим мяса, шунке покрај вина стара.

Ј. Р—к.

† Михаилу Ат. Михаиловићу

сврш. техничару.

Умукли су звуци, виолина ћути,
Умилно трептање, престало је струна
А остаци њени зраком обасути
Издали су срце, што скривало туна.

Сад љубимац њезин, блед на одру лежи,
Под покровом ружа, образи му бледе,
Док киша зракова љуби руже чедне,
Уметника бледог неће ни да гледе...

Виолина пукла, баш ко срце што је
У љубимца њеног. Па сад тужно зјапи
Као понор греха. А он јадан шта је?

Ледна стена чија љубав беше врела,
Сад образи бледи, без крви и капи,
Јер ружица њина смрћу је увела.

Алексинац.

Миливој М. Гавриловић.

Цирих.

Светлана Пијетрова.

Где сте...

Где сте лепи дани,
Девојачки дани —
Ах нема вас више.
Моја болна душа,
Напаћено срце
Само за вас дише,
Ал' вас нема више.

Минуло је лето,
Стигла јесен хладна —
Земља пуста плаче,
Суро небо плаче,
К'о да са мнош жали
И природа цела —
Кад је тако свела.
К'о да са мнош жали
И природа цела.

Свечани говор

на забави приликом освештања „Дома светог Саве“ у Коњицу 26. октобра 1904. год.

— Говорио: Поп Марко С. Поповић. —

*Високопоштована господо,
Срби браћо и сестре Српкиње!*

Радујем се господо, браћо и сестре, што вас могу први поздравити у Дому св. Саве са: Добро нам дошли!

Радост та још већа је, што шака православних Срба коњичких, сложено и заједнички, не жалећи труда, ни материјалних жртава, — а уз помоћ све браће Срба Босне и Херцеговине, подигоше овај светосавски дом, а тијем показаше, да се све може само кад се хоће; да слогом расту и мале ствари, а неслога све квару; и ће је слога, ту је срећа и Божји благослов.

Подизањем просвјетних и културних установа, српски народ показује и доказује свему свијету, да је жељан свјетлости и бијела дана; да је презрео таму и мртвило, дремеж и чамотињу, — оставља на страну пушку и ханџар, па свјестан свога позива и својих дужности, буди у роду милу и премилу зачмали дух српски; и осим вјерских храмова, подиже на све стране и просвјетне своје храмове, без којих Српству нема спаса.

А то доказује, да је и српски народ позван и да је дозрио за просвјету и културу, као и остали сретни и просвијећени народи.

Вјековно ропство српског народа, није дало, да се Српство просвјети и изобрази; и док су остали слободни и срећнији народи радили на просвјети и добру свога народа, дотле је Српство — сирјак тужни без иђе икога — било бедем међу Истоком и Западом, на који су бедем, свакакве силе ударале, — и тај славни бедем — наше Српство, и ако је рушено толике вјекове, није срушено, него је васкрснуло новим животом, новом снагом. А што смо до данас остали живи, вјечна хвала нека је народној свјетосавској цркви и школи!

Савина школа и црква учила је Српство правој вјери, те Србин право вјерујући у своје васкрснуће, љубио је све, што му је народна вјера препоручивала.

Она га је научила, да је брат мио, ма које вјере био. Те Србин у највећим својим патњама није клонуо; јер му је народна вјера и љубав проповиједала праву наду на избављење.

Србин у ропству није малаксао, него је уз српске гусле, пјевао, што је негда било; пјевао је љуте битке, муке свакојаке!..

Поред народне цркве и школе, Српство су просвјећивале гусле и пјесма. А и наш велики Змај пјева:

»Хај, што Србин још се држи крај свих зала;
— Пјесма га је одржала, њојзи хвала!« —

Данас раскомадано Српство, на све стране, ће се српски дише и пише, духовно је сједињено, збратимљено и загрљено; и у томе братству и јединству, признаје и љуби велико славенско братство, — нашу драгу браћу: Русе, Чехе, Хрвате, Пољаке, Бугаре, Словенце и Србе Лужичане.

И, што се данас браћа, некад завађена и омражена, љепше слажу и помажу, имамо захвалити једино српској и славенској свијести.

Сваки напредак наше миле браће Славена, то је и српски напредак; и обратно: напредак српски, — напредак је и славенски.

Овај дом св. Саве, ако није љепотом и израдом украшен, и ако није велики и онакав, какав би доликовао и одговарао имену великог српског просвјетитеља Неманића Саве, за нас Србе у коњичком котару и лијеп је и велик је; а ако није украшен, украсићемо га, када на овај дом будемо гледали са оном чашћу и поштовањем, које му и доликује. Одговараће имену Савину, ако га заволимо оном љубављу, која приличи свјесној Србадији, у што ја не сумњам.

Овај дом, треба да нам буде огледало душе наше, да нам буде љубав срца нашега; па и ако смо ми први у Босни и Херцеговини подигли »Дом св. Саве« којим се можемо дичити и поносити, али у томе поносу не смијемо заборавити на остале добротворе и приложнике из Босне и Херцеговине, који су нам помогли, те смо своју и њихову жељу остварили и ево у дјело привели, па ову радост нашу свечано и прослављамо.

Српски народ у Босни и Херцеговини, од вазда је љубио своју народну вјеру и народну просвјету — своју цркву и школу. — За те своје светиње, које су му још од прађедова у аманет остављене, ништа није жалио...

Живот и имање своје жртвовао је Србин, а да то очува! У обрани тих светиња, — кад

је Србин патио и муке подносио, није клонуо. За светиње своје, Србину је и патња драга и узвишена; па и овом нашем осмогодишњом борбом — за очување народне цркве и школе, која се ево и крају приводи, показали смо свијету, да смо свјесни свога имена и своје дужности.

Сваки народ, који хоће да је жив и да је напредан, рад је да има своју црквено-школску самоуправу, па тако и ми Босанци и Херцеговци.... С тога, нека је вјечна слава и хвала нашим вођама и нашем свјесном и родољубивом свештенству и народу, што до задњег часа истрајаше, те ћемо имати своју црквено-школску самоуправу, па ће новим животом, новом снагом и новим радом, да процвјета и боље пропоје наша народна црква и школа, — а у томе и јесте наш спас.

Што је ова наша слава и забава свечанија, највећа захвала припада славном одбору дичног и чувеног српског пјевачког друштва »Гусала« из Мостара; захвала је и честитим друштвеним члановима и чланицама, који о свом трошку

дођоше у наш питоми Коњиц, браћи својој, да нам приреде свечану забаву, у славу освештаног Дома св. Саве а под хороводством свога честитог хоровађе, драгог брата Чеха.

Ако нијесмо у стању, да их примимо и угостимо онако, како припада једном чувеном друштву, они ће то као браћа наша потпуно разумјети и нама опростити, а нека заиста вјерују, да су својим доласком све нас Србе коњичке задужили, што им никада нећемо заборавити!.

Драги моји Коњичани и сви парохијани! Честитам вам отварање Дома св. Саве и ову свечаност! Свевишњи наредио, те ваши потомци подизали боље и велељепније просвјетне храмове — да Бог да!

Отварајући почетак свечане забаве, испред српске општине, захваљујем вам господо, браћо и сестре, на лијепом одзиву и оволикој посјети, а уједно вам благодарим, што сте ме с пажњом саслушали, кличући: Живили приложници и добротвори Дома св. Саве!

Живио српски народ!

Крвава ријека.

Кроз средину тужног поља,
Бе се борба братска била,
Долина се у крваву —
Црљен р'јеку претворила.

А та р'јека силно бучи,
Разбацује пјену вала,
И проноси мртва тјела,
На бојишту што су пала.

Скопље, 1904.

С њим' проноси и оружје —
Пушке мале — јатагане,
С панцирима витезовским
И мачеве прекрхане...

Тако тече бурна р'јека,
Од братовске крви што је,
А кроз поноћ гласи хује!
»Што имаше пропало је!...«

Јово Г. Поповић-Босанац.

Писма из Београда.

III.

Господине уреднице,

Слатко сам се насмејала, кад сам прочитала ваше писмо, у коме ми поверисте резонувања неких »женских рукописа« из Београда: како Ваша дописница „Шумадинка“ мора да је нека »матора уседелица« која, »сећајући се своје прошлости, ропта на завидну садашњост.«

Ма да не налазим ничега фаталнога у факту, што стицај разноликих прилика, а негда и сама драга воља, допринесе којој нашој сестри атрибут

уседелице, ипак нека је свим тим београдским »женским рукописима« знано, да сам ја одавно мајка, којој ускоро предстоји да запева уз колевку и свога *унучета*.

А сад, да се вратим на свој задатак.

Из претходних писама мојих утврђене су, до очевидности, зле последице и несрпски — да не кажем на страни — обичаји, од вајних „*журова*“ и несмислених тумарања извесним београдским улицама *по сушону*.

Неки су видели у том погледу нешто у стра-

ном свету, па су мислили, да ће показати необичну памет, ако то преседе и код нас; али им уски и површан поглед није допустио да запазе, како на онамошњим »журовима« нема ничега природнога, наравственога и фамилијарнога, него како је то, под привлачном маском, заклоњен скуп најпроблематичнијих индивидуа за раскопавање огњишта, обесвећење порода, нарушавање морала, ширење разврата, легло сплетака и подривање љубави, чедности и поштовања свих оних, који још нису огрезли у овом калу. А да оваких примера, изузимајући веома ретке изузетке, има око нас у изобиљу, сведок ми је наша свакидашња јавна хроника, у којој се не престаје запомагати противу сулудог и наопаког васпитања нашег нараштаја.

После ових бедних, срамних и непобитних истина, хоћу да се дотакнем још једне, не мање важне и судбоносне појаве.

Мислим на лектуру, коју наш женски свет тражи, чита и у свом кругу најревносније шири.

Природна је ствар, да душа тражи хране безусловно и исто тако, као и тело. По томе, ако је та храна здрава, несумњиво је да нам и душа мора бити здрава. А где је здраво тело и здрава

душа, природно је, да ту мора бити и ведар ум, и једар и користан рад.

Међутим, ми нигде не налазимо норму, којом бисмо, с погледом на нашу, *сриску*, прошлост, наше обичаје и саму неопходну потребу, упућени били на дужност: *шта да читамо*. То је остављено приликама, које нас окружавају, нашем интелекту и околини, у којој се крећемо.

Сад, можете мислити, господине уредниче, какво је то наше самоопредељење. И онда, нико не треба да се чуди, што *већи део* женскога света, занесен сензацијама, пикантеријама, измишљотинама и мистеријама — *чита баш оно, што не треба да чита*. Па и од онога, што у ствари чита, половину поборави, или, збрком од свега на дохват прочитаног, узлети у »више сфере«, одакле умно онакажен, заборави да води рачуна: *чиј је и зашта је*; те тегли онамо, где му није место и одакле се, на крају краја, сурвава у понор. А ако се случајно, ма и у дванаестом часу, освети, тад бива позно, јер му огледало живота изнесе бедну слику једне још бедније — уседелице, о којој је била у почетку реч.

До виђења у четвртом писму.

Шумадинка.

Анегдоте из живота.

(Продужење из 1904. год.)

IV.

1. Шта је човек?

Једаред у друштву запиташе Калиша,^{*)} песника, да ли би умео кратко и подесно рећи, шта је човек. Не премишљајући дуго, одговори Калиш: Човек је на поштанским колима и у возу — једно место, у гостионици — један број, за столом — један тањир, у позоришту — једна улазница, у цркви — једна столица, код банкара — један заложни папир, у болници — једна постеља, а на гробљу — један гроб.

2. Три кратка одговора.

Видећи, да је сва опсада узалудна, прими Валенштајн најпосле, 30. јуна 1628. г. градско изасланство из Стралсунда. Али ово се понашаше према фридландском војводи веома неучтиво. Овај поче разговор: »Спреман сам, да дигнем опсаду, ако ми дате новчану отштету.«

^{*)} David Kalisch, писац шаљивих игара и песник (1820—1872).

Прим. прев.

»То немамо,« — одговорише изасланици. — Намрштив чело, настави војвода:

»Онда морате пристати, да у град уђе царска посада.«

»То нећемо учинити«, — беше одговор. — Разјарен на тако кратак и оштар одговор, скочи војвода и изасу на изасланике гомилу псовака.

Стралсунђани равнодушно пођоше, приметивши:

»То нисмо.« — — —

3. Практично уређење.

Американски инжињер Томпсон, што је умро пре неколико година, беше уверен, да ни једну снагу не треба расипати. Једаред — бивши на свом имању у Бруклину (код Њујорка) — дође му у посету неки пријатељ.

»Врата од Вашег врта се веома тешко отварају,« рече посетилац, »морате их, драги Томпсоне, намазати уљем и добро прегледати.«

»А, то не ћу,« одговори инжињер. »Са том капијом стоји, драги пријатељу, у вези једна

хидрауличка машинерија, тако, да сваки посетилац, отварајући врата, мора дићи два кабла воде у буре, где стоји вода за заливање врта.«

Пријатељ се забезекне, а онда се насмеја и признаде, да је то одиста практично.

4. Фини приговор.

У време, кад је барон Рикасоли (умро 1880.) био талијански министар-председник, требала је да буде некаква важна конференција, под председавањем самога краља Виктора Емануела. Министри се били већ сакупили, — али краља нема. Распитао се, дознаше, да је изјахао. — Време пролази, а краљ се не враћа. Најпосле се побојаше, да се није краљу шта догодило. Једва у зло доба дође краљ међу министре, а Рикасоли поче говорити. Међутим краљ приповедаше министру правосуђа, који је седео поред њега, — да је хтео на коњу се попети на неку стрму узвисину, али се коњ не хте ни маћи, док се најпосле — након узалудна терања — морао вратити у двор. Свршив, окрену се Виктор Емануело к Рикасолију, прекидајући му говор питањем: »Шта велите Ви на то?« — »Чудим се разуму коња,« одговори Рикасоли суво.

5. Необично знање.

Ради познавања многих језика, био је кардинал Ђузепе Мецофанти на гласу. И данас — на дан Богојављења у Пропагандској цркви у Риму, држе се говори у свим могућим језицима. Том приликом сваки питомац држи говор на свом матерњем језику.

Једаред га хтеде папа Гргур XVI. искушати. За то прикупи све пропагандине питомце — којих има из целог света — у једном врту, и удеси их, да је сваки морао проћи поред Мецофантија и ословити га. Кардинал се на ову чудну процесију изненади, али се не смете. Свакоме је одговорио на његовом материнском језику.

Најзначајније је при том, што странци, чувши Мецофантија, рекоше, да би га сваки од њих могао сматрати својим земљаком. Кардинал, на пр. не само што је говорио чисто и лепо немачки, него је знао веома добро и поједина наречја: берлински, швапски, бечки и т. д.

6. Венчање ради забаве.

Када се отварао Суецки канал 1869. г. онда је француска царица Евгенија провела дуже вре-

мена на египатском двору, где су се сви надметали, како да је што боље забаве.

Једаред зажели она, да види сватовске обичаје код арапских великаша. Кедив Исмаил-паша једноставно заповеди свом дежурном ађутанту, да се без оклевања венча, — одредив му за жену једну од својих кћери. Разуме се, да се он сâм постарао за одмерен мираз и величанствену свечаност. Лепа Евгенија — која је присуствовала свечаности од почетка до краја, — рече, да се никада није тако добро забавила, као тога дана.

7. Из Хебелова живота.

Хебел, немачки песник и књижевник, бѝ 1807. год. позван у Фрајбург за проповедника. Други би тај позив једва дочекао, јер би тако добио већу плату, али Хебел се — ожалостио! Да остави свој омиљени Карлсруе?! Шта би му рекао његов народ?! Дуго се ломио; најпосле замоли своје претпостављене, да га не премештају, јер га је овде народ већ заволео. Забринувши се, шта ће бити из тога, не имаде нигде мира, па најпосле оде на село к неком пријатељу, али се ни тамо не разведри. Кад је у вече легао спавати, немирно се вртио по постељи, не могући заспати. Негде касно ноћу дође пред парохијски дом сеоски ноћни стражар. Духањем у рог јављаше, да је поноћ, а онда, по обичају, запева стих из Хебелових песама:

»Што с', јадниче, санак изгубио, —
»Бог се брине, — зар си заборавио?!«

Чувши то певање помисли Хебел: »Зар сам ја зато то певао, да сада не могу утешити сâм себе?!« — Умирен заспа; ујутру га пробуди гласник са одлуком: Хебел остаје у Карлсру-у!

8. Великодушност.

Да је и Наполеон I. знао каткад бити великодушан, показује овај случај:

Неки гроф П. кога је он дигао до части, учини на свом цару издају, а да се никада није дознало, зашто је то радио. Дознавши за то, даде га цар одмах затворити. Већ сутра-дан ће га преслушати, а пошто је његова кривица била јасна, био би одмах и осуђен. Међутим замоли окривљеникова жена за аудијенцију, што јој буде и допуштено.

»Госпођо,« рече Наполеон, »због Вас ми је жао, што се Ваш супруг уплео у такво дело, које и сувише доказује његову незахвалност.«

Десно од престола на дивану, сеђаше мајка — Кедива, а лево од њега, опет на дивану, њена снаха.

Ова нас прва поздравиле врло пријатно, довикујући нам: *Avancez mez dames, avancez!* И пошто јој бесмо престављени, она нас ослови чистим француским језиком, са неколико речи; док се млађа, која говораше само арапски, задовољи са пријатним осмехом и климањем главе.

Заиста, требало је имати више од два ока, па да се овај, као са Аладиновим чудотворним фењером произведени чаробни сјај, поље схвати и у се прими. Али је просто немогуће речима на хартији преставити разноврсну дивоту тоалета и блистање драгог камења. Обе Кедиве беху јевропски обучене, али и драгим камењем престо начичкане, особито млађа. Ова је била у ружичастој, златом извезеној роби, а она друга у црвено-белој. Обе је даме красио велики кордон са звездом.

Веселе је текло по утврђеном програму и једна је сцена потискивала другу.

Ми опет бесмо примљене од ропкиња и у знак особите милости позване, да огледамо одају невестину. Са пристојним дивљењем ми посматрасмо постељу — ремек дело израђено од сувог злата и свиле. Јорган, простирка, постоље пред постељом, све то беше златом богато проткано и извезено — јастуци вилинско дело од беле свиле са златним монограмом младенаца, речју: чаробан сан, како га је на нашем трезвеном северу, само један краљ Лудвик у особито свечаном расположењу његове бизарне маште — измислити могао.

Покрај постеље приметих тајанствен ковчег, застрт златом извезеним плаштом. Да ли, да у њега завириш и да се упознаш са његовом садржином? Што се пропусти у једном тренутку, то се не да више надокнадити, — шану из мене глас искушења и ја тргох у страну речени плашт и пред моје очи искрсну опет тако нешто необично лепог и јединственог, да се и то мора нарочито споменути. Ту стајаху свилене кошуље и спаваће хаљине, као од месечине створене. Све као

што ми рекоше дарови невесте, својеручно спремљени своје драгану.

Мало затим, ми уђосмо у младожењину тоалетну одају. И ова се сва блисташе од сувог злата и сребра. На столићу стајаху раритети дувањара, украшених драгим камењем као и многе друге скупоцене маленкости, опет поклони невесте своје младом драгану.

Невестину тоалетну собу на жалост не могосмо разгледати.

Ропкиње нас опет допратише у свечану дворану и повукоше се натраг, чим се у знак наше захвалности, поклонисмо пред Кедивом — мајком.

У правцу престола вођаше једна врста алеје од огромних канделабера, чији су стубови били цвећем обавијени. На сваком канделабру беше двадесет воштаница натакнуто.

Од једном наста жагор и прозуја вест, да невеста долази. Одмах затим поче се прокрчивати пут за њу. Ропкиње похиташе да запале воштанице у светњацима и ако је било видно као у сред дана. За ово време раздавани су програми концерта. И сада у чаробном мору светлости, краљица дана, држаше свој свечан улазак. Њој беше тек четрнаест година; али изгледаше много старија. Њу вођаху за руке две, а праћаху је друге две дворске даме и она прође величанственим кораком кроз дворану. Шлеп јој ношаху две девојчице, високог порекла. Венчана хаљина била је од беле кадифе, круна од драгог камења, а са обе стране ланца, висаху крајеви необично дивне и златом проткане тканине. Невеста беше нема говора, занимљива појава и ако ми се чињаше, да ју је млада Кедива својом лепотом надмашила.

На престолу задржа се млада принцеза кратко време, можда десет минута и њу онда опет по правилима дворског церемонијала, одведоше у њене одаје натраг и више се није појављивала. Чим се беше удаљила, погашене су час пре упаљене воштанице и сад је по једном нарочитом церемонијалу, старија Кедива села на престо, да отуда пуним шакама, баца мали златни новац међу даме. Како

на овај пљусак злата не бејасмо спремне, то на жалост ми од истог нисмо могле да се користимо. Ну, бароница Н. беше тако љубазна, те измоли из руку Кедриве-мајке, неколико златних листића, који нам остадоше као успомена на овај чаробни тренутак.

Вече се сврши концертом, у коме су шведске, талијанске, француске и турске мелодије потискивале једна другу. После свршеног музикалног уживања, ми сиђосмо у башту, да у поменутом павиљону обедујемо.

Богато сређени бифе, који је слободно могао стајати у Петроградском или Берлинском двору, сервиран је од евнуха и ропкиња.

Док је једна овако богата закуска била са свим на свом месту, ми имадосмо за време исте прилике, да ову дивну друштвену слику стопимо у трајну успомену.

Међу принцезама приметих неколико врло лепих и скупоцено накитених дама, које су своје колосалне адиђаре од драгог камења, носиле тако нехатно, да би ови остали без свакога ефекта, да нису били толико грандиозни.

До веселе конверзације ове вечери наравно није могло доћи. Ми бејасмо још одвећ мало познате, а било је и језичних сметња и неприлика и у главном међусобно осмејкивање, заузело је место разговора.

После обеда следовао је опет облигатни „кникс“ и врата су се овог раја за нама за навек затворила. Глава нам беше препуна овог чаробног шаренила, а ми смо се убрзаним темпом примицале опет нашем обичном животу. Чудне мисли и питања, искрсавала су пред нас. Да ли су и ови људи, који су баш сада, као у шареном калеидоскопу, промицали испред нас, обузети истим мислима, истим осећајима, као и ми, као и други свет? И

конац тога мога умствовања, свео се на то: да људе све без разлике, загрева једна жудња, једна тежња, само једни подлежу обмани спољног сјаја више, а други мање.

При уласку у кола, кавалери су нам били на услузи, а и то је био врло пријатан знак светског напретка. Ми и сувише стајасмо још под утицајем харемског обичаја, да смо се, овде у перивоју, могле упустити у подужи разговор са свима преставницима јачег пола.

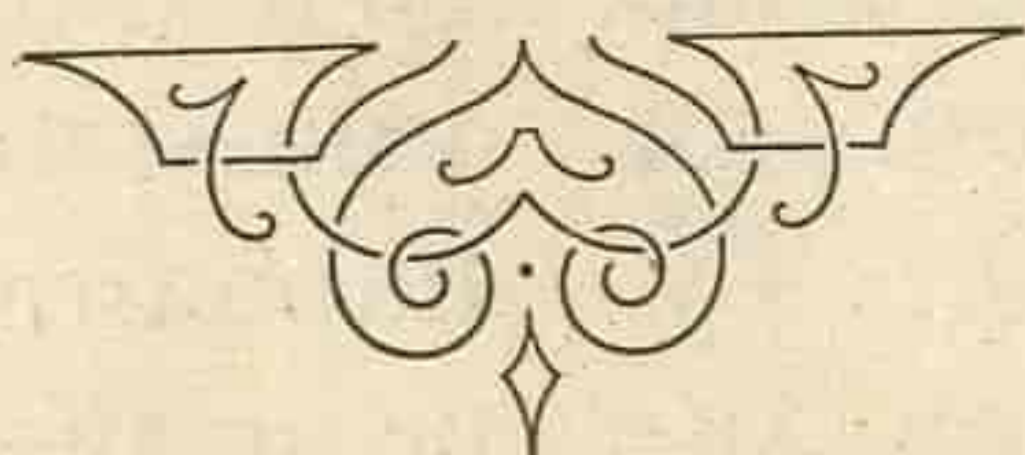
Тек када стигосмо у хотел натраг, ми смо наше мужеве обрадовали описом церемоније. И тек сада могли су да оцене своју голему штету, која разуме се нама не беше прирасла за срце.

Другог дана из јутра рано, невеста је преведена у Абдирску палату, па је отуда опет враћена свечаном помпом и војничком парадом у гала кочија са четир коња у дворац Кубе, где је тек сада извршена права церемонија венчања. Зли језици веле, да се ово венчање састојало у том, што је невеста покрита велом заузела престо, младожења пак пришао је к њој, подигао је овај вео и пољубио ју је.

На утеху наших читатељака, нека је овде одмах речено, да је брак овог пара склопљен из љубави, јер су се младенци познавали из своје ране младости као сродници.

Беше нам и то речено, да ће се овај млади пар кроз који дан кренути на једном од принца Мохамеда најмљеном пароброду, уз реку Нил, да тако путујући, проведе прве дане своје младе љубави — дакле формално свадбено путовање, као и код нас.

Осврћући још једном свој поглед на овај чаробни и ретки доживљај са пуном захвалношћу, ја младенцима довикујем из пуне душе: *Срећно!*

Б о ж и ћ.

Небо, земља, све пламти,
Звона звоне, мило, радосно:
Исус је рођен; девица мати
Наднела се над чедо красно...

Аљина нема... Зима стеже,
Мајку мучи невоља ова;
Ништа до паукове мреже,
Која виси на греди крова.

Алексинац, 10. децембра 1904.

Оно дрхти... под њим је слама —
— Исус, спас човечанства свега,
А за малим уским јаслама,
Магарац и во душу на њега.

Снег сламу, ресама покрива,
У којој стрепи наш мали тић...
На све се небо осмехива —
Бог свету рече: »Божих, Божић!«...
С француског Љубомир Лукић.

Рад добротворних задруга Српкиња. Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња

одржала је 3. (16.) фебруара о. г. своју *одборску седницу*, под председништвом своје начелнице, у којој су поглавито спремљени предлози за редовну главну скупштину, која је заказана за 6. (19.) фебруар о. г. а поред тога решено, да се умоли месна срп. православна цркв. општина, да дозволи, да задруга о свом трошку спреми место за забавиште у св. николајевској порти од зграде, која служи за чување општинских старудија и дрвенарија, јер је то место понајзгодније за забавиште, али тако, да општина даде за ту цел све што се може употребити од дасака, врата, прозора и других својих утвари за то зидање е тим, да најмање шест година издаје овој задрузи досадању припомоћ од 1400 кр. на издржавање истог забавишта. — Узео се на знање извештај, да је варош одустала од потраживања прописане камате, што је била прописала, због доцније уплате за откуп 120 □⁰ од празног варошког плаца „Хана“. — Предлози кр. уг. министарства у погледу преинаке основног писма за фундацију пок. Ђорђа Ф. Недељковића поднеће се глав. скупштини на решење. — Узео се на знање извештај перовође, да је дао штампати рачунски извештај за прошлу 1904. г. и да је с позивом на ред. глав. скупштину у своје време разаслао свима чланицама и свима оостраним Добротворним Задругама Српкиња, као и оним у Босни и Херцеговини. — За случај, да идућа редовна главна скупштина жели, да се свечано прослави 25. годишњи дан, од како је ова задруга основана, спремљени су предлози, како одбор мисли да удеси ту прославу и поднешен је предлог, да се прва начелница г-ђа

Софија Дунђерска, велепоседница, и прва подначелница, г-ђа *Нана Нашошевићка*, које су још у животу одликују почашћу *почасних чланица* у спомен те двадесетпетогодишњице.

Скупштина се састала 6. (19.) фебруара ове год. и текла је мирно и достојанствено; за сат и по посвршавани су сви предмети, који су били на дневном реду. Искупило се преко 40 скупштинарака и председница је могла одмах у 3 сата, што је ређи случај био досад, да отвори скупштину. Чим је отворена скупштина, перовођа је изјавио, да се у току прошле године упокојила једна чланица, г-ђа Јулијана *Дракулићка* и скупштина је устајањем и изразом: „Бог да јој душу прости“, одала покојници почаст и завела име њено у друштвену читуљу. За тим се читао извештај одбора о раду његову за минулу 1904. годину, који је саслушан и на повољно знање узет, а изнео је све оно, што је одбор радио и што је у току прошле године у „Женском Свету“ објављено, а нарочито: да је докупио 120 □⁰ празног варошког земљишта на „Ханском“ плацу за 4800 кр. и да ће у току ове године спремити предлог, како да се друштвена кућа прошири. Даље, да је спремио основно писмо за *фундацију пок. Ђорђа Ф. Недељковића* и да је исто већ вратило кр. уг. министарство унут. послова са неким изменама, које ће доћи доцније на ред. Напомиње, да задруга наша није ступила у савез угарских женских задруга, јер иста није усвојила захтеве ове задруге, да се савез тај подели на одељке (секције) по вери и народности, како су већином и задруге удешене. Наводи, да се уписала ова задруга као добротвор и потпомагач „Српског Кола Сестара“ у Београду и Добротворне Задруге Српкиња „Св. Мајке Ангелине“ у Будимпешти; да је у ван-

редној својој скупштинској седници прославио 70-годишњицу своје почасне и редовне чланице и заслужне Српкиње, гђе Савке *Суботићке*; да је поделио разне милостиње 2209'54 кр., а у томе се налази и одевање сироте школске деце и издавање потпора за питомице. Задруга је задела 80 деце и испомагала 11 питомица, које у учитељској школи, које у изучавању рада, које у изучавању медицине. Ипак је помножено имање са 1482'61 кр. Држао је осам одборских седница и у њима решио више од 90 предмета; приредио је три забаве, које су донеле близу 700 круна чисте добити. — Кад је прочитао извештај прегледачког одбора скупштинског и изјавио, да су друштвене књиге и рачуни у потпуном реду, вотирала је скупштина записничко признање гђи Анки А. *Пајевећки*, друштвеној благајкиње.

Предлог прорачуна друштвеног усвојен је у целости од скупштине, који исказује примање и издавање са 5760 кр. с тим, да се у издавању уврсти 1500 кр. као $\frac{1}{3}$ чистог прихода за повећање капитала, које друштвена правила прописују, а кад се узме цена куће и докупљеног плаца у 32.800 кр. и готовина од 13.883'67 кр. показује се имаовина ове задруге на крају 1904. г. са: 46.683'67.

Скупштина је овластила одбор, да спреми план и прорачун за изиђивање друштвене куће за ванредну или идућу редовну главну скупштину, како би се с пролећа идуће 1906. г. могла зграда изидати. Овластила је даље одбор, да поднесе образложну представку високом кр. уг. министарству, да исто одустане од свог захтева, да се у *фундацију пок. Ђ. Ф. Неделковића* и придонели интерес уврсти, јер је интерес намењен на одело сироте школске деце и огрев сиротињи, од кога је задруга, по тестаторовој жељи за прошле две године знатан део на те цели већ потрошила. Потрошила је које 1903., које 1904. год. близу 1100 круна. Исто тако да одустане и од захтева, да се у основном писму наведе завод и број књиге, где је уложена фондација, јер у таком случају не би могла задруга без промене основног писма извадити ову фондацију и ако би се временом можда пољубљало поверење задружно у дотични завод. Ако не би министарство одустало од ових захтева, овластила је скупштина одбор, да без даљег питања преда фондацију ову на руковање овдашњој српској православној црквеној општини, која би за слу-

чај престанка ове задруге, и тако прешла по жељи самог тестатора овој општини на руковање.

У скупштини је прочитана и захвалница гђе Савке *Суботићке* на одржаној прослави њеној и скупштина је и том приликом поздравила слављеницу са: живела! — Како се о Цветима о. г. навршује равно 25 година, како је ова задруга основана, то је скупштинска жеља, да се други дан Ускреса или други који сходан дан прослави тај чин свечаним начином и једном забавом; да се о друштвеном трошку изда штампана „Споменица“ овог друштва. Уједно је скупштина у име предетковине своје изабрала своју прву начелницу: гђу Софију *Дунђерску* и своју прву подначелницу: гђу Нану *Нашошевићку*, за своје почасне чланице у знак признања и захвале друштвене за њихове прве подвиге и услуге око подизања ове задруге. — Сви су часници поново изабрани и за идућу 1905. год. изузимајући обеле одборнице: гђе Исидоре *Дунђерске* и Милеве *Аничкиће*, као и гђе Анке *Јорговићке*, која због породичних околности није могла да се прими и даље те дужности, те су на њихова места изабране ове госпође: Катица *Меанџић*, Адела *Форкашић* и гђица Софија *Кода*.

За оверовљење записника умољене су скупштинарке, гђе: Катица *Малешевићка*, Катица *Ђ. Тодоровићка* и Јелисавета А. *Машевићка*, и скупштина се за тим, око пола 5 сати, разишла у лепом расположењу.

Ст. Футог.

Женска задруга имала је своју редовну главну скупштину 23. јануара. председавала је у место предс. госпође Софије пл. Будаји гђа Милица Илић потпредседница жен. задруге.

После оверовљења нових чланица прешло се на дневни ред. Тајница је прочитала имена редовних и потпомажућих чланица из чега се видело да задруга броји 35 редовних и 8 потпомажућих чланова.

По извештају управног одбора одржана је 1 главна скупштина, 7 одборских седница и 1 свечана седница приликом задружног свечарства.

На дан задр. славе „Мала Госпођа“ обавио благодарење у цркви пречасни госп. Ст. Николић, затим је у школи резан свечарски колач а кумовала је уважена гђа председница Софија пл. Будаји и том приликом даровала је задрузи 20 круна.

Високородна грофица Марија пл. Котек даровала је задрузи К 210 -- и то 100 К у име годишњег прилога за 1903. год. и 100 К за годишњи прилог 1904. г. а 10 К као прилог за забаву. На овом лепом дару захвалиле су чланице са председницом и подпредседницом усмено.

Задруга је изјавила своје топло саучешће врлој чланици гђи Терезији Ковачевић при губитку њеног брата.

На предлог и заузимање вредне чланице Данице Марковићке узела је задруга у своје закриље једну сироту и брине се за њено издржавање и шаље у основ. школу.

Недавно примила се жен. задруга једне изнемогле старице, која добија храну, нужну негу и све што јој је потребно.

Осим тога, добиле су њих више сиротица мање милостиње.

Извештај је узет на повољно знање. За овим је прешло на извештај прегледачица рачуна за 1904. год. и био је следећи: Примање. Преостатак од године 1903. К 10'04. — Редовне чланарине и уписнине К 112'50. — Од потпомажућих чланица К 49'50. — Чист приход од забаве К 97'36. — Годишњи прилози Висок. грофице Котек К 200. — Прилог гђе Софије пл. Будаји К 20. — Прилог од општине К 7. — Свега: 496 К 30 п.

Издавање: Уложено у овдашњи новч. завод „Прва срп. задруга“ 300 К. — За издржавање сироте П. Ш. 96 К. — Милостиње. К 27'60. — Трошкови К 25'42. — Преостало од 1904. год. К 47'28. — Свега: К 496'20.

Извештај је узет на повољно знање.

Од стране управног одбора предложени предрачун за год. 1905. са следећим примањем: преостатак од год. 1904. К 47'28. — Чланарине и уписнине К 164'90. — Годишњи прилог грофице Котек 100 К. — Камате 84 К. — Непредвиђени приход 80 К. — Свега: 475 К 18 п. — Издавањем: $\frac{1}{3}$ чланарине у фонд К 53'96. — За издржавање двеју сирота К 192'— Милостиње К 100'— Трошкови К 77. — Ванредни трошкови 50 К 22 п. Свега К 473'18. Стање задружно 31./XII. 1904. г. у Задрузи К 1401'32 примљен је и упућен одбору, да се тога придржавати има.

При обнови часница, која је за горњим предлозима следовала, није било никаквих промена, осим што су две чланице иступиле и у одбор ушле две нове чланице г. Ирена Симоновић и Маца Вукотић. Остале су све поново биране.

Познато је, да су Жен. задруге врло лепе али и врло корисне установе, наине у нашим мањим местима јако су нужне такве задруге.

У оно доба, када се овде у нашем месту жен. задруга основала, беше овде друштвен живот јако растројен.

Српкиње се делиле, туђиле и једна другу избегавале. Да би се опет зближиле и у једно коло некупиле покуша учитељица *Каш. К. Поповићева* да неколико свесних Српкиња задобије за ту мисао, како би се у нашем месту жен. задруга основала. То јој пође за руком.

Прва која је прихватила мисао да се оснује задруга, беше г. М. Илић, садашња вредна потпредседница.

Заузимањем садашње председн. уважене гђе *Софије пл. Будаји* и врле и родољубиве потпред. гђе *Милице Илић* основала се женска задруга у нашем месту.

Коме је познато под каквим приликама је поникла жен. задруга и какве тешкоће и незгоде је имала да савлада, тај мора ценити дурашност и истрајност оних, који је одржаше.

Но сад с радошћу можемо рећи, да жен. задруга, и ако је мала и са скромним средствима располаже, ипак очигледно напредује.

У новије доба имају заслуге врне чланице г. г. *Кашница уд. Поповић, Лепосава Николић* и *Б. Шијачка*, које су приликом забаве радиле неуморно, да забава што сјајнија буде, и прикупили су задрузи знатне прилоге.

Ценећи врлине наших чланица надамо се, да ће и од сад као и досад у слози и споразуму вољно порадити на унапређењу жен. задруге, као што приличи свесним и родољубивим Српкињама. А њихов труд наградиће успех.

Б е ч.

Божијом помоћу довршила је Добротворна Задруга Српкиња у Бечу другу годину свога рада и живота и можемо бити задовољни с успехом.

Број чланова је следећи: Његово Високопреосвештенство, г. епископ, *Др. Никодим Милаш* оснивач; почасна чланица, наша многуважена гђа *Савка Субошићка*. Редовних чланица имамо 22, а потпомажућих 9. Задруга је држала 5 одборских седница прошле 1904. год. Материјално стање наше задруге је овако: За прошлу годину био је приход од чланарине: 460 К 04 п. Од

тога је подељено на разне милостиње: 421 К 57 п. а преостало сувишка: 38 К 47 п.

У очи нове године приредила је задруга игранку у нашем народном оделу. Посета је могла бити боља, јер је ово једино место, где се ми Срби можемо окупити у овом туђинству. Доходак од улазница и добровољних прилога износио је 268 К, а трошак за дворану и музику 219 К 56 п. те је тако претекло чистотога: 48 К 44 п. Имамо и нешто резервног фонда, који је уложен у Српској Банци у Загребу и износи: 63 К 01 п.

Задруга је члан оснивач друштва „Зоре“ и „Техничког Удружења Срба“ у Бечу. У току прошле године приредила је задруга неколико књижевних вечери, на којима се сваки пут лепо одазваше овдашњи Срби и Српкиње. Задруга је намерна да те вечере продужи и ове године, јер су то велика морална средства за промицање нашег друштвеног живота овде у Бечу; нарочито је то важно за нашу женску омладину, јер та омладина нема појма о славној прошлости свога народа, о бесцен-благу народних песама, и о новој српској књижевности, пуној бисера. Тек ће јој се овим скуповима отворити, а дај Боже, и срце своје народу.

Главну скупштину одржали смо 28. јануара о. г. и беше на њој довољан број чланица, те смо могле све лепо посвршавати. Управа је остала стара. Са ове скупштине поздравили смо брзојавом, уваженог господина управитеља више девојачке школе у Новом Саду, г. Аркадија Вара-

ђанина честитајући му 30. годишњи управитељски рад.

Вел. Кикинда.

Срп. добротв. жен. задруга у Кикинди. Ово је најстарија задруга те врсте у нас; а уједно је она и једна од најнапреднијих. Из достављеног нам извештаја видимо, да је задруга та у прошлој години бројала 5 чланица добротворака, 101 редовну и 1 потпомаж. чланицу. Уз припомоћ срп. прав. цркв. и полит. општине издржава она срп. вер. забавиште, и осим тога о свом властитом трошку издржава „Раделичку школу“. Прорачун саме задруге за 1905. г. износи 3.788, прорачун забавишта 1900, а прорачун раденичке школе 6000 круна. Целокупно имаће репрезентирало је на крају 1904. г. вредност од 25.420'14 круна, за 178'51 више него 1903. год. — Председница ове задруге врла Српкиња гђа Нина Петровићка, која је уз припомоћ старијег и млађег кола кикиндских Српкиња ову племениту установу знатно унапредила и у томе другима предњачила. Особитих заслуга је стекла ова задруга оснивањем прве „Раделичке школе“, која нашим сиромашнијим девојчицама пружа прилике да на леп и солидан начин нађу себи зараде, било у самој задрузи, било пак доцније као самосталне раднице.

Извештени смо, да се та задруга спрема, да по предлогу писца из 2. бр. нашег листа, који се односи на моду изведе у пракси истакнуту мисао поштованог писца. Надамо се, да ћемо отуда добити о том опширнији извештај.

ГЛАСНИК.

„Добротвор“, тако се зове друштво у Новом Саду, које има цел, да наследницима чланова својих исплаћује по 2000 кр. То друштво је приложило у помен пок. Марији Јовановићки, 50 круна „Српском Учитељском Конвенту у Нов. Саду“ у место венца, јер супруг исте покојнице, г. Милан А. Јовановић, професор, служи све од 1898. г. као председник тог хуманог друштва. Под њиме се основало четир кола по 600 чланова и сад се заснива и пето коло. Ово је друштво исплатило до сад посмртнине на 400.000 круна, а унело је у резервни фонд око 120.000 круна. Још ни једна наша установа није тако лепо и тако нагло напредовала, као ова, а то је

знак, да је мисао здрава и да је доспела у добре руке.

Верени и венчани. Наш млади уметник и професор музике на срп. вел. гимназији у Нов. Саду г. Исидор Бајић, венчао се с г-ђицом Вером Мирковићевом из Госпођинаца 3. (15.) фебруара о. г.

Г. Бранко Лађевић из Загреба венчао се с г-ђицом Софијом Милушиновићевом из Панчева 20. фебруара (5. марта) о. г.

Г. Милко, син г-ђе Јеле и г. Јована Алексијевића, шефа царин. управе министарства финансије у пензији и нашег сарадника из Београда, венчао се с г-ђицом Јелом, ћерком г-ђе

Милке и Ил. А. *Трифунца*, трговца из Алексинца 20. фебруара о. г. у београдској саборној цркви. Нека је сретно!

Добротворка. У Земуну је скорим преминула *Јелена удова Тоше Димиријевића* и како није имала своје деце, оставила је сродницима мале легате а 10 хиљада круна оставила је земунској срп. правосл. цркв. општини с тим, да од интереса тога сваке године по 100 кр. даје у земунски св. савски фонд од кога ће се сирота школска деца испомагати књигом, оделом и другим, а осталим приходом да располаже та срп. правосл. општина, по својој најбољој вољи. Слава јој!

Велики српски добротвор. Нашем је свету познато, да је г. **Ђорђе Радак**, адвокат из Бел. Кикинде, расположио са својим имањем још за живота, и колико нам је познато, оставио је **више од 200.000 круна на разне просветне и добротворне цели.** Како му је Бог подарио дужа века, но што је и сам мислио, порасло је и то имање и помножило се на *40.000 круна*, те је ових дана учинио расположење, да се тих 40.000 круна употреби на зидање зграде за српску женску учитељску школу, коју тражи вел. кикиндска црквена општина да се премести из Сомбора у В. Кикинду. Тим поводом је и учинио ово добро дело г. Ђорђе Радак, да помогне својој црквеној општини, да може тај српски завод пренети у своју средину. Слава и хвала Ђорђу Радаку, великом добротвору српског народа!

Парастос. Доброт. Задруга Српкиња у Загребу приредила је дана 11. (24.) децембра пр. год. парастос са литургијом својој вредној бившој чланици и бившој благајкињи пок. г-ђи *Јелени Поповић*. Велики број сакупљеног света показао је и овог пута колико цени и поштује успомену врле покојнице. На свршетку парастоса изговорио је прекрасно слово преч. г. о. Амброзије. Истичући заслуге покојничине у свакој овдашњој срп. установи а нарочито добротворној задрузи и интернату. Између осталог рекао је и ово: „Ви дичне Српкиње, које сте заједно с њоме радиле, оснивале и помагале, радите и од сад још више, удвостручите снагу своју, и тиме ћете најбоље и најдостојније да се одужите сјени врле покојнице“. И доиста О. Амброзије рекао је право. Само неуморни рад наших Српкиња, добра воља и живо настојање може да надокнади онај губитак, који услед немиле смрти наше вредне благајкиње осетисмо. „Што не може један нек. прихвати други“ рекао је наш бесмртни песник.

Добротвор пећски. Јануара месеца о. г. упокојио се у Пећи трговац *Никола Марковић*, који је вредним радом и паметном штедњом дошао до лепа имања, па је пред смрт своју одвојио од своје деце 100 дуката за фонд школски у своме месту, из кога ће се давати потпоре сиротим ученицима осн. нар. школа и 130 дуката, да се

употреби за подизање звонаре код српске православне патријаршеске цркве у Пећи. Слава му!

Добротворка „Просвјете“. Госпођа *Марица Смољанић*, поседница у Прачи (Босна), даровала је друштву „Просвјети“ четири куће, хан и ливаду у вредности од 30 хиљада круна, да се од прихода тога добра ваљана српска деца шаљу на науку и васпитање. Ово је већ четврта велика добротворка овог друштва, која своје имање оставља на просвету и васпитање народног подмладка.

Српска читаоница у Нов. Саду одржала је крајем јануара месеца о. г. своју редовну годишњу скупштину. Међу осталим предметима дошло је на ред и то питање: Могу ли и женскиње бити редовни чланови читаонице? И скупштина је једногласно изјавила, да се и женскиње могу примити за редовне чланове са свима правима, која и мушки уживају. Ово је прва установа друштвена у нас Срба с ове стране, у којој су у правима и дужностима изједначени мушки и женски чланови.

Просветна Задруга Српкиња у Старом Бечеју поводом смрти г. Младена Јоцића адвоката и земљопоседника, који је уз велико саучешће свега грађанства старо-бечејског сахрањен у недељу 20. фебруара о. г. у знак великога свога поштовања спрам уваженога дома дугогодишње своје мудре и савесне председнице благородне госпође *Емилије* сада удове Младена Јоцића у место венца одредила је да се »Привреднику« пошаље 30 круна.

Место венца † Јелени Ђ. Поповић у Загребу поклатио је *Привреднику* један пријатељ *100 круна*, а са нарочитом наменом, да се то употребљава на трошкове, писарије, поштарине и т. д. око намештања, препоручивања, упућивања Српкиња, које се посвећују раду, радиности и т. д.

Познато је, колико се врла покојница у том правцу заузимала за Српкиње и, да ју не изнемади нагла смрт, она би била нашим женским добротворним задругама изнела свој предлог: Како женске задруге треба да се заузму за Српкиње у том правцу, као што се друштво *Привредник* заузима за мушки српски подмладак? Но ми се надамо, да ће наше женске задруге са божјом помоћу наскоро и тај рад предузети и отпочети.

Привредни одбор. И у Сомбору је недавно заузимањем нашег повереника и одличног пријатеља г. *Косте Панића* трговца, основан сталан Привредни Одбор (попут бечког, новосадеког, осечког и т. д.), који ће се бринути о српском привредном подмлатку у Сомбору. Председник одбора је г. *Стева Михајловић* апотекар, тајник др. *Бранко Маширевић*, а остали чланови: *Коста Панић* трговац, *Риста Свирчевић* професор, *Влада Вукичевић* трговац, *Стева Илкић* учитељ и *Милета Николић* трговац. Одбор је већ почео сомборске шегрте скупљати на редовне састанке, те је на првом састанку држао деци згодно и

поучно предавање г. Стева Илкић српски учитељ, на другоме ће г. професор Риста Свирчевић и т. д., а основаће се и књижница (библиотека) за привредну омладину.

Како су ово све истински пријатељи привредног рада и напретка, то не сумњамо у добар успех и желимо да за њиховим примером пођу што пре и остала места, где се то досад са којих било разлога није могло коначно остварити.

Нова земљорадничка задруга основана је у *Барања-Бану*. То је четврта овака задруга у Барањи и ми се надамо, да ће се на ове људе угледати и друга места тамо.

„Хрватски и Српски Народни Дом“ у Цавтату (Далмација). Оно, што ми још сневемо, оно, што наши родољуби Срби и Хрвати спремају већ од 30 и више година; оно, за чим браћа наша у Далмацији, Хрватској и Славонији теже од много година, да се Срби и Хрвати, као један народ осећају, љубе и слажу, заједнички раде на општем добру оба народа, извели су и извршили та два племена народна у Далмацији у Цавтату на свечан начин. Док се други препиру о првенство једног и другог племена, о историјском праву и значају, они се загрлише, изљубише и на један заједнички барјак заклеше, да ће живети и радити у слози на добро оба племена. Они су на ту цел основали друштво, створили правила и народну заставу под насловом: „Цавтатско и Конавоско Братство — Народни Дом“. У то братство уписало се већ 4 добротвора, који су уплатили по 200 круна; 68 утемељача, који су уплатили 20 кр. и обвезали се, да ће за десет година уплаћивати још по 2 кр. месечно и 116 редовних и уживатеља, који се обвезали, да ће кроз три године уплаћивати месечно по 2 круне, а други по 1 кр. месечно.

Сврха је тог друштва просветна и народна, а састоји се у буђењу народне свести оба братска народа, неговању братске љубави као и промицању што тешњих одношаја и веза Цавтата и Конавала с Дубровником, Боком Которском, Далмацијом и Херцеговином у културном и економном погледу, а мисли да изведе то приређивањем сећа, састанака, забаве, представа и народних игара по Конаваским селима.

У недељу 23. октобра 1904. г. свечано је засадило то друштво своју заставу на „Маркову Камену“ између Цавтата и Конавала, а застava је половином српска: црвено плаве и беле боје, а половином хрватска: црвене, беле и плаве боје. На копљу су две траке, једна српске, друга хрватске боје, а на сред заставе штит зеленог поља, на коме су насликане две стиснуте руке, а више њих звезда Даница.

Судећи по оним одличним главарима и угледним члановима хрватског и српског племена, што су стали на чело тог братства, надамо се, да ће та идеја ухватити корена и да ће се на срећу оба наша племена развити у једно снажно стабло народно. Нека је срећан почетак!

Ново Српско Девојачко Коло. У Вел. Сент-Миклушу у Банату образовало се српско девојачко Коло под заштитом тамошње Добротворне Задруге Српкиња. Ми се радујемо тој појави, што видимо, да се наше Српкињице на размеђи мађарског и румунског елемента отимају, да остану оно, што им је природа доделила и што теже, да се у својој народној свести челиче. Живеле!

Почаст. Врлоштована госпођа *Милица Николајевићка*, оснивачица и председница Добротворне Задруге Српкиња у Руми навршила је о св. Трифуну 1. фебруара о. г. своју 75. годину живота. Задружни одбор сазнавши зато отиде корпоративно тога дана у стан своје поштоване председнице, којом је приликом саветни члан тога друштва, г. др. Душан *Дима* топлим и дирљивим речма у име одбора изјавио радост, што је у тим годинама виде још чилу и здраву на челу своје задруге, коју је она с толико љубави пригрлила и научила својим примером и њих љубити род свој, похваливши је још не само као узориту Српкињу, него и као примерну матер, која је поред своје многобројне породице знала утрти сузу многој месној сиротици, зажеливши јој још дуга живота, да послужи задрузи и народу.

Слављеница је била врло ганута том изненадном почашћу свога одбора и топло се захвалила на тој пажњи.

ЧИТУЉА.

† **Севастијан Дебељковић** православни митрополит скопљански, који је лане био изабрат од св. Синода за митрополита на место пок. Фирмилијана, али није дочекао решење своје владе, да прими управу своје пастве, ма да је чекао на то пуну годину дана, јер ево га смрт отрже 23. јануара о. г. Земни остаци тог мученика пренесени су и сахрањени у Скопљу, те ће му паства целивати мртву руку, кад живу није дочекала. Бог да му душу прости!

† **Михаило пл. Рогулић**, адвокат у Вуковару, бивши посланик на земаљском сабору краљевине Хрватске и Славоније и посланик на нашем народно-црквеном сабору од 1890. г. и члан Саборског Одбора од 1890—1902. преминуо је крајем јануара месеца о. г. у 76. г. живота. Бог да му душу прости!

† **Барон Богдан Живковић**, најстарији син заслужне и уважене г-ђе баронице Катинке Живковића, председнице загребачке Добротворне Задруге Српкиња, упокојио се 29. јануара (11. фебр.) о. г. у 38. години живота. По занимању, био је перовођа земаљске владе, а иначе врло добар син, друг и Србин. Изучио је срп. вел. гимназију у Новом Саду и ту и матурирао. Изјављујемо наше саучешће тешко ојађеној матери, а покојнику нека је вечна успомена!

† **Марија Јовановића**, супруга нашег заслужног садруга, професора гимназијског, г. *Милана А. Јовановића*, чланица Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња, све од кад задруга постоји и примерна мати, верна и одана супруга и честита домаћица и у опште жена врло добра срца, која је своју и мужевљеву родбину прихватила као своју децу, упутила, удомила и збринула по могућству. Она је као жртва материнске љубави и подлегла 7. (20.) фебруара о. г. у гостима код своје најстарије кћери у Купинову, од куда је пренешена у четвртак 10. (23.) фебруара о. г. у Нови Сад, те уз опште саучешће целог грађанства сахрањена на алмашком гробљу. Нека приме отац, супруг, деца и остала родбина наше саучешће, а покојници нека даде Господ рајско насеље!

† **Персида М. Јовановић рођ. Георгијевић**, тетка угледног и уваженог грађанина Батајничког, Тодора Вулка, нашег пријатеља, која је била удата у Земуну, упокојила се 5. (18.) фебруара о. г. у 72. г. живота. Бог да јој душу прости!

† **Др. медицине Урош Поповић-Пеци**, психијатер и докторанд философије. Нови Сад је изгубио 19. фебруара (4. марта) о. г. свога одличног сина, младог лечника и сина кр. саветника и умировљеног градоначелника, г. Стевана Поповића-Пеци, у 26. години живота. Покојни Урош није био само дика и понос својих родитеља, него дика и понос Новог Сада, и да му је Бог дао живота био би понос и целог народа, јер је био у свему узоран и као ђак и као син, и као друг и као брат. Он је довршио своје лечничке науке у Будимпешти већ пете године своје штудије и постао је доцент свог професора у Будимпешти, годину дана, те за тим прешао на берлинску клинику, да се још више усаврши, те повративши се отуда назебе и ухвати клицу сушице, која после дуге борбе прекиде тако примеран, тако узоран млад живот пун лепе наде.

Ми сажаљевамо тако свеж цветак и тугујемо о ојађеним родитељима, браћом и сестрама, а упокојеном Урошу довикујемо: Нека ти је лака земљица, драги наш Урошу и вечан помен твојој честитој души!

† **Младен Јоцић**, адвокат и земљопоседник, члан „Матице Српске“, вирилиста бачке жупаније, председник „Бачко-потиске штедионице“, преминуо је у Старом Бечеју 18. фебруара о. г. у 77-ој години живота свога. Родио се у Сентомашу из угледне српске породице, од оца адвоката. У буни је био народ. лајтнант, после ступи у жупанијску службу, у седамдесетим годинама био је среским начелником у своме родном месту. После укинућа истога места досели се у Стари Бечеј, где је адвоцирао, но доцније се повуче у мир и у тишини је провео последње дане своје поштован и уважен од свега грађанства. Бог да му душу прости!

У њему оплакује свога доброга супруга дугогодишња председница „Просветне Задруге Српкиња Старо-Бечејкиња“ госпођа Емилија Јоцић рођ. Предраговић, с киме је око 40 година у сретном браку проживела. Оставио је за собом јединца сина дра Милорада Јоцића, краљ. судца код судбенога стола у Суботици.

† **Даница Крагуљевић**. Нашег сарадника, г. Милоша П. Крагуљевића, срп. нар. учитеља у Доњем Вакуфу (у Босни) и његову супругу г-ђу Петру, постигла је велика жалост, јер им се упокојила мала ћерка, Даница, у 4. години живота. Нека их Бог утеши новом срећом, а малој Даници нека даде рајско насеље.

† **Димитрије Бига**, ц. и кр. поручик у миру из Митровице упокојио се 9. (22.) фебруара о. г. у 87. год. живота. То је четврти брат пок. генерала Биге а стриц г-ђе Софије и Васе Пушибрка управитеља срп. вел. гимназије. С њиме је изумрла мушка страна тог огранка Бигиног. Бог да му душу прости!

Б Е Л Е Ш К Е.

П Р О С В Е Т А.

У Г А Р С К А.

У Модошу (у Банату) отворио је сликарску школу, млади академски сликар, г. Стеван Алексић и има 15 ученика.

С Р Б И Ј А.

Народна Скупштина решила је са свима против 7 гласова, да се београдска Велика Школа подигне на универзитет (свеучилиште) и већ од идуће школ. године подићи ће се на тај виши степен научни.

У Београду, у Дорћолском делу отворено

је ново варошко забавиште и већ првих дана је уписано преко 50 питомаца.

Ч Е Ш К А.

Особити доказ чешкога организаторскога духа је Чешка Школска Матица. Ова је Матица издржавала на свој рачун прошле школске године 4 средње школе (све у Моравској), 50 народних школа са 119 разреда, 45 дјечјих забавишта са 54 одјељења. Из опћег броја разреда народних школа матичиних отпада на Чешку 92, на Моравску 10 и на Шлеску 17. У матичиним школама раде 5 управитеља, 41 професор (учитељи средњих школа) 21 учитељ над-

зорника, 100 обичних учитеља и око 50 забавиља. Осим овога сталнога броја раде у школама 42 учитеља вјере и неколико десетина учитеља, који поучавају ученике у различитим занатима. По прилици половина школа смјештене су у матичним здањима или у здањима мјесних матица. Матица образује 12.389 ученика и ученица (од тијех иду у средње школе 1.030, у ниже школе 7.490 а у забавишта 3.869). За прошлих 11 мјесеци издала је Матица на школе 545.373 круне, т. ј. око 50.000 кр. мјесечно или око 1650 круна на дан. Приход Матичин био је за то вријеме 394.244 круне. Но као што је увијек, тако ће и ове године Матица закључити свој прорачун без губитка. За пошљедњих година нарастали су расходи Матичини и због тога, што је Матица основала пензиони фонд за своје учитеље, те је морала за ову годину уложити у тај фонд око 50.000 круна. Чеси су с малим почели оснивати ову своју Матицу, која тако дивно врши своју културну мисију, па би смо и ми Срби требали у том да се угледамо на Чехе и почети радити у том правцу.

ХРВАТСКА.

На предлог беловарског жупанијског школског одбора намерна је земаљска влада, да у појединим жупанијама успостави школе за кућанство (домазлук) у опште и кување на посе. На ту цел је изискала путем жупанијских управа мишљење појединих учитељица и других стручних особа о том предмету, па ће према томе даље поступити.

З Д Р А В Љ Е.

Против штуцања. Човека често нападне штуцање и неки пут може да буде и опасно по здравље. Наши га људи растерују пијаћом водом или шећером. Узму чашу воде (ал не сувише хладне) и гутају полако једно за другим девет гутљаја или узму грумичак шећера, метну у уста и кроз њега гутају 2—3 гутљаја воде. Неки га растерују и кијањем. Узму бурмута или уфитиље крајчак од убруса, па га турају у нос, да изазову кијање, а чим се почне кијати, штуцање престане.

Против трбобоље и поквареног стомака. — Ништа није чешће у животу од трбобоље и болова у стомаку и онога стања, што се у животу обично каже: „покварио желудац или стомак“. Кога спопадне једно од овога најбоље је, да попије повећу количину што топлије воде. На тај се начин управо опере желудац и сав рђав садржај његов (од хране, која се квари и т. д.) истера се из њега у црева, а из њих напоље. Овај начин испирања стомака најтоплије се препоручује као опробано домаће средство. У воду се може метнути мало прокуване нане или титрице ради пријатнијег мириса. Ово је најпростији, а и најјефтинији лек против поквареног стомака.

Храњење самим лебом, нездраво је и за тело и паметовање. — Научком је доказано, да није корисно ни за умно ни телесно здравље храњење самим хлебом, ма он био најбољи, а наравно да рђав лебац још више шкоди, јер човек тада постане туп и блесаст, плашљив, тужан и лен, омршави и поцрни.

Наш пољопривредник преко лета, а нарочито у петрове пости кад пости, кад су највећи радови, рани се сувим хлебом, и тако омршави, поцрни и изнурен постане, да је жалосно погледати га, и он сам не зна шта му је, а не зна сиромаш, да од своје снаге много троши а нема чиме да истрошене материје надокнађава. Стога нека сваки привредник гледа, да се лети, кад највише ради, боље и храни, јер није ни паметно радити и не ранити се, јер човек за то и ради да свом животу боље удеси.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Поправити масло (бутер). Најлакши и најсигурнији начин за поправку поквареног масла (бутера) је: да се добро измеша, најпре у млеку, па затим у хладној води. На овај начин, ма како да је покварено, поправља се.

Прање судова за млеко. При мужи је од велике важности *одржавање чистоте* и то: уколико треба да су чисте и здраве стаје у којима су краве, утолико треба да је чист онај који музе као и судови у које се млеко сипа. Као најбоље средство за прање судова сматра се: смеша соде и воде. Судови се оперу овим раствором и после тога добро исперу водом, осуше, и као такви употребе.

Да се лебац од плесни сачува. Треба још вруће лебове посллагати у џак у коме је стајало брашно и који се због тога и не истреса. Лебове треба окренути један према другоме са горњом кором тако, да доња кора дође напоље. Кад се џак увеже и обеси на промајно место, може се лебац одржати 5—6 недеља а да не оплесњиви. Кад се хоће да једе, ако је дуго стајао, треба га дан пре извадити из џака, опајати га од брашна и оставити у подрум, да повуче влаге и да омекне.

Сачувати младе гушчиће од вашију. Бива с пролећа, да неке вашице на гушчиће нападне, па од њих и поцркају. Оне се обично у ушима нагомилавају. Чим се оне примете, треба узети гушчије перо, замочити га у зејтин и намазати она места на којима су вашице, па ће их нестати. Ово се мазање два пут недељно врши.

РАЗНО.

Девојчица под своје. Добри људи — муж и жена — без деце, а у срећеним приликама, примају здраву добру Српкињицу под своје.

Пријаве треба упућивати под адресом „Друштво Привредник Загреб“.

Привредни рад и српска штампа. Улазећи у нову, 1905. годину, бележимо са радошћу, да су нам и минуле године готово сви српски листови били од велике помоћи, јер су са много љубави пратили српски привредни покрет, доносили о њему чланке и расправе, обавештавали су стално и загревали српске читаоце за опћу народну ствар. Нарочито помињемо ове српске новине:

„Нови Србобран“ и „Српско Коло“ (Загреб), „Трговачке Новине“, „Застава“, „Браник“, „Школски Одјек“, „Наше Доба“ и „Женски Свет“ (Нови Сад), „Dubrovnik“ (Дубровник), „Српски Глас“ (Задар), „Цариградски Гласник“ (Цариград), „Глас Црногорца“ (Цетиње), „Српски Вјесник“ (Мостар), „Србин“ (Госпић), „Грађанин“ (Панчево), „Родољуб“ и „Српска Везиља“ (Вршац), „Бранково Коло“, „Нови Васпитач“, „Српски Митрополијски Гласник“ и „Српски Сион“ (Ср. Карловци), „Босанска Вила“ и „Источник“ (Сарајево), „Српска Домаја“ (Брод), „Трговински Гласник“ (Београд), „Добротвор“ (Митровица), „Омладински Гласник“ (Беч), „Народни Гласник“ (Вел. Кикинда), „Српски Пчелар“ (Рума), „Србин“ (Питсбург, Америка), „Слобода“ (Сан Франциско, Америка), „Српско Коло“ (Пуебло, Америка) и т. д. Исто тако и календари српски: „Календар Матице Српске“ (Нови Сад), „Рад“ (Рума), „Србобран“ (Загреб), „Просвјета“ (Сарајево), „Српска Зора“ (Дубровник), „Велики Орао“ (Нови Сад) и т. д. посвећују стално и све више бриге упућивању народа на рад и привреду, једном речју: сва свесна и права српска штампа тумачи све успешније, да ни нама Србима нема спаса у очекивању туђе милости, него у сложном, истрајном и смишљеном раду.

Ми срдечно благодаримо и овде целој српској штампи на свесрдној помоћи, а она ће сигурно и у будуће саветом, расправљањем, обавештавањем и задобивањем читалаца радити у томе благотворном правцу.

А српска је публика дужна, да срп. листове претплаћује и чита, да српску књигу и просвету помаже и унапређује — место што се за скупе своје српске новце трује са много туђега ђубрета. Без вршења својих народних дужности, узалудно је сваком празно хвалисање и разметање, па и нама Србима.

Управа Привредника.

Руска царска породица има више од 100 дворова. У већину ових дворова она и не дође никад у животу. У њима раде 32 хиљаде слугу,

а издржавање стаје 20 милијуна круна годишње. У царској породици има до трећег колена 32 мушка члана. Царева цивилиста износи 30 милијуна круна, а сваки члан има 2½ милијуна круна годишње апанаже. Ови чланови имају 40. део земљишта целе европске Русије. Сем тога имају 325 палата и дворова са 22 хиљаде слугу.

Привредникови шегрти. „Привредник“ српско друштво у Загребу отпочело је рад свој са одашиљањем српске деце на занате и трговину 1897. године и те прве године послало је 52 детета; друге 1898. г. послало је 152 детета; 1899.: 367; 1900.: 389; 1901.: 541; 1902.: 561; 1903.: 605; а лане 1904. г.: 708; свега: 3375 деце. Та су деца била овако размештена: У Срему, Славонији и Хрватској: 1282.; у Угарској: 1749; а у Аустрији, Ческој, Немачкој и другим крајевима: 344; свега: 3375. — Од тих је изучило свој занат већ 900 дечака и заслужују сами своју кору хлеба.

КЊИЖЕВНОСТ.

„Спас“. Удружење српских сомборских учитељских приправника под насловом: „Спас“, отпочели су издавати књижице, које оглашују *Раш алкохолизму* и издали су у штампарији Влад. П. Бајића у Сомбору *прву свеску* својих расправа против алкохола (опојног пића). У тој књижици, којој су истакли цену само од 20 потура, изишао је предговор, химна (од Марка Поповића); — Важност антиалкохоличког покрета по народ (од Стевана Бенина); — Народна школа и антиалкохолички покрет (од Славка М. Косића); — Штетни утицај алкохола на ђачку омладину (од Вељка Чубриловића); — Монолог (од Марка Поповића); — Наш одговор (од Ст. Бенина). Писци су све приправници тог завода и чланови „Спаса“. Нема сумње, да је овај покрет од великог замашаја по наш културни, здравствени и привредни народни значај, јер га покреће она омладина, која ће данас сутра ући у народ, да га непосредно обавештава о штетним последицама алкохолног пића, а који ће у непосредан додир доћи и с осталом учећом омладином и нашим млађим свештенством, те ако се та идеја стане тим путевима проширивати и увлачити у народ, биће то велика добит за наш будући народни живот; па ако се и не успе код свију слојева, оно је добит и у том, што ће се на мању меру свести та зараза, која је јако отела маха не само у простој него и ученој класи; а

то ће имати знатна уплива и на наш женски подмладак, те ће и оне тргнути са свога раскошног и разметљивог живота, јер ће их мушка околина присилити на то, ако сама свест не буде и њих свукла са тог пута народне пропасти.

За то ми и овом приликом поздрављамо ту појаву и тај подхват наше учитељске омладине и препоручујемо ову књижицу свој нашој омладини, да ју прочита и размисли дубље о њој и њеној тежњи.

На овом месту износимо и десет правила, које је то друштво „Спас“ издало за народ, овог садржаја:

Ако желиш среће и напретка себи и својима, а ти савесно испуњавај следеће:

1. *Негуј у кући слогу, мир и љубав.* Са свима људима живи у пријатељству, а са Србином по најпре, јер он ти је најближи.

2. *Говори увек српски,* осим онде, где ти је стран језик заиста потребан. Српски језик је за нас Србе светиња, зато немој га се стидети, него се дичи и поноси њиме.

3. *Чувај своје лепо српско име* и ни за живу главу немој допуштати, да ти име изврну на страни језик. За тебе нема лепшег имена од српског. Зато гледај да га и туђин поштује.

4. *Брани свету веру православну,* јер она нас је сачувала до данас и покрај толиких бедâ и невоља, које су Србина сналазиле. Чувај веру, јер и она тебе чува.

5. *Пази на своје здравље,* јер само онај народ има будућности, који је здрав. Јачај своје тело радом и гимнастичким вежбањем, па се немој бојати болести ни других непријатеља.

6. *Пази на своје пошћење,* па ти нико не може ни близу. Поштена човека свако цени и поштује, па тако ће и тебе.

7. *Свој новац подај Србину у руке,* па ма то био и један новчић, јер тиме си помогао Србина, који ће после тебе помоћи. Купуј само код Србина трговца и наручуј само код Србина занатлије.

8. *Чувај сваку стопу своје земље,* јер она те храни. Твоји стари крвљу својом су је задобијали и очували, па тако и ти треба да чиниш. Ако већ ниси у стању да је сам обрађујеш, а ти ступај у земљорадничке задруге, које су много Србина спасле од пропасти.

9. *Остави пијанчење и моду,* јер то нас убија. Ступај као члан у антиалкохоличке удружења и друштва против моде и кинђурења, је тиме доказујеш, да желиш добро српскоме народу.

10. *Слушај своје учитеље и свештенике,* јер они су посветили и жртвовали њихов читав живот, само да народу помогну. Испуњавај савете њихове, јер они ћете понајбоље научити и упутити добре.

(Задужбина др. Љубомира Радивојевића). Др. Љубомир Радивојевић завјештао је српском народу сто хиљада динара и у свом тестаменту одредио, како ће се приход тога фонда употребљавати на ширење просвјете и културе у нашем народу. Одбор, који је, према тестаменту, постављен да врши вољу завјештаваоачеву, позива сада све оне, који желе да се нашем народу помогне у споменутом правцу, а осјећају да и они могу томе штогод допринијети, да учествују у овом конкурсу:

I. Са 500 динара наградиће се најбоље израђене

Поуке из агрикултурне хемије.

Дјело треба да изнесе 5 штампаних табака, да је лако, али у исто вријеме и концизно написано. Употреба и распоред градива треба да су тако израђени, да могу бити приступачни и најширим земљорадничким круговима у нас, српскоме сељаку, и да му могу дати корисних знања, која ће он моћи примјењивати у раду.

II. Са 400 динара наградиће се најбоље израђене

Поуке из ратарства.

Дјело треба да је написано популарно, прегледно и зналачки. У њему треба да су изнесени сви радови земљораднички и да се покажу начини, по којима ће се они најрадикалније вршити. У њему може бити и слика. Дјело не смије изнијети више од 6 штампаних табака. — Поуке треба да су удешене према ступњу образовања нашега сељака и приликама, у којима се он находи.

III. Са 500 динара наградиће се најбоље израђено дјело

О храни и стану.

Удешено за наше сеоско становништво, са особитим обзиром на материјалне прилике у којима оно живи, и средства која му на расположењу стоје, да своје стање побољша у овом правцу.

Цијело дјело не треба да изнесе више од 5 штампаних табака (3 о храни и 2 о стану).

Свако се од ових питања може засебно расправити и тако и Одбору на оцјену поднијети. Ако се оба дјела израде засебно, дио о храни биће награђен са 300, а дио о стану са 200 динара.

IV. Са 300 динара наградиће се најбоље израђени

Угледи за женске ручне радове.

Ово издање треба да има 28 таблица угледа, у боји, и да је израђено по мотивима српских израђевина, из разних српских крајева. Испод

сваке таблице да стоји из кога је краја и које врсте рад и са кога је предмета. Величина таблице да буде 8° издања Срп. Књижевне Задруге. На свакој страни ваља да буде само по један углед. Велики број боја да се избјегава, у колико то избјегавање не ремети карактер угледа.

Рок за предају радова траје до 1-ог јуна 1905. год.

Рукописе ваља слати председнику Одбора: Г. Сими М. Лозанићу, председнику Академије Наука, у Академију Наука.

Напомена претплатницима.

Умољавамо врло учтиво наше претплатнике, да пожуре са претплатом, а дајемо на знање свима онима, који нам за прошлу годину нису послали претплату, да ћемо им од идућег броја обуставити лист, ако до идућег месеца не пошљу лањску и овогодишњу претплату.

У Новом Саду, 1. маја 1905.

Уредништво и администрација.

З А Х В А Л А.

Госпођа Љубица удова Стевана Јоцића, негда трговца старо-бечејскога, у место венца покојноме своме деверу, адвокату и земљопоседнику г. Младену Јоцићу, изволела је приложити »Просветној Задрузи Српкиња у Старом Бечеју« двадесет круна, на чему јој топла хвала.

У Старом Бечеју, 23. фебруара 1905.

Просветне Задруге Српкиња

перовођа

подпредседница

Ј. Степанов.

Еуфимија Влаховића.

Пријатељи нашег листа.

Г-ђа Милица Бела Поповић из Загреба, претплатила је и за 1905. г. лист за српски девојачки интернат у Загребу.

Г-ђа Софија Димић из Темишвара, платила је пред свог листа и један примерак више за спомен своје покојне сестре Јелене Југа из Темишвара, који је намењен ученици III. раз. српске више девојачке школе у Новом Саду Марији Девичерској.

Знања ради.

Саопштавамо оностраним Добротворним Задругама Српкиња, да ћемо по жељи г-ђе Савке Суботићке, доставити као њен поклон свакој задрузи по један примерак њеног дела: *О нашим народним сканинама и рукотеоринама.*

— Уз овај број разаслаће се као додатак књи- жарски оглас Браће Јовановића из Панчева, који хоће да распродају преостали део своје »Народне Библиотеке,« која има 216 свезака са 116 дела разних и одабраних писаца, а то све за десет круна. То је прилика да наше школске и читаоничке библиотеке, као и поједини, дођу до лепе збирке књижевне, а по врло умереној цени.

О д г о в о р и.

Госп. П. П. Дарувар. Није било места за овај број, спремићемо за идући. — Поступићемо по последњем писму.

Г. И. Бихаћ. Од Божића овамо нисмо ништа добили од Вас.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Налази се у штампи и излази ускоро

УЧИТЕЉСКИ КАЛЕНДАР

И ШЕМАТИЗАМ

за год. 1905.

украшен са 11 ликова наших и немачких педагошких и школских и радника.

Садржај је календара овај:

I. календарски део, који садржи опширан бележник са афоризмима и историјски педагошки календар. II. педагошки део.

1. Проф. Ј. Живојновић (Нови Сад): Српска учитељска песма. — 2. Љуб. М. Протић (Београд): Др. Војислав Бакић. — 3. Проф. др. Војислав Бакић (Београд): Стручно проучавање педагогике. — 4. М(ита) Н(ешковић) (Беловар): Васпитање и школа. — 5. Сретен Пашић (Београд): »То баш није тако важно!« (Из ревизорских успомена.) — 6. А(ркадије В(арађанин) (Нови Сад): Школска настава у бившој војничкој крајини. — 7. М(ита) Ђ(орђевић) (Нови Сад): Инструктивни надзор. — 8. Андрија Јовичевић (Ријека): Школске прилике у Црној Гори. — 9. Адолф Руде (Накел): Из методике рачуна. — 10. Уредник (Земун): Религијска настава. — 11. Уредник (Земун): Статистика српских школа. — 12. Опис слика.

III. Шематизам. Овај садржи именик: професора и учитеља на свима српским народним школама у опсегу карловачке митрополије, даље Србе-учитеље на општинским и државним школама у Угарској и Троједници, све учитеље у краљевини Србији, Босни и Херцеговини, Црној Гори и Ст. Србији и Мађедонији. Као што се види, овај шематизам обухвата целокупно учитељство у српским крајевима.

У календару су ови ликови: 1. Проф. др. Војислав Бакић, 2. Чика Змајова, 3. Урош Несторовић, 4. Доситије Обрадовић, 5. Сима Игуманов, 6. Милан Костић, 7. Проф. др. Т. Цилер, 8. Др. Фридрих Дитес, 9. Др. Карло Кер, 10. Светозар Милетић, учитељ и 11. Љубомир Лотић.

Календар је удешен за џеп, штампа се на финој хартији, укуским слогом, а увезан је у фини платнени повез. Цена му је, с обзиром на велику поштарину и трошкове око шематизма, 1 кр. 20 пот. (1-50 дин.)

Јављајући ово, молим своје другове да набаве овај календар.

Због великих сувишних трошкова при шиљању уз поузеће, неће се календар ником слати уз поузеће, него молим, да се новац пошље у напред једино на адресу потписаног уредника, јер је он уједно и издавач.

У Земуну, 26. јануара 1905.

Богдан Ж. Ђурђевић,

учитељ, уредник и издавач

„Учитељског календара и шематизма“.

Пошто се за неколико месеци растављамо од свог друга Авде Карабеговића — то, да би дали знак своје другарске љубави, и да би што јачу успомену оставили на свог друга Авду, решили смо, да издамо његове песме, које су штампане у разним српским часописима.

Пошто је Авдо познат српској читалачкој публици са својим радовима, то се овим обраћамо на све његове пријатеље и пријатеље српске књиге, да се заузму око скупљања претплате — те тиме омогуће ово издање.

Књига ће изаћи на пет штампаних табака на финој сатинираној хартији.

Свакој књизи цена је 1 динар или 1 круна. Претплату ваља слати на адресу: г. Љубомира Лукића, учит. матуранта — Алексинац, Србија.

Књига ће бити готова до 30. марта т. год.

Ко жели, да има ову књигу нек изволи до 10. марта послати новац или списак претплатника, за које зна да ће књигу купити.

Скупљачима се даје свака десета књига на дар; књиџарима уобичајени рабат (25%).

Алексинац (Србија), 1. фебруара 1905. год.

Издавачки одбор.

СРПСКА ВЕЗИЉА

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

за ручни рад, домаћу потребу и забаву,

стао је био са 8-им бројем 1904. год. због техничких неприлика, и сад је штампан 9—10 број а уједно се 11. и 12. број штампа, а затим одмах редом за ову 1905. годину. Ко се сад још претплати добија 11. и 12. број бесплатно. Цена је на годину круна 5, за све друге земље кр. 6.

Adresa: „Srpska Vezilja“ Versecz.

П. Н. Г. Г. српским учитељима, учитељским зборовима, месним школским одборима, певачким и дилетантским позоришним дружинама и свима родитељима српским, који су ради свој подмладак у српском духу да васпитају —

Препоручујем ова своја издања:

Ивањски венац на српски дом — српски народни обичаји у декламацијама и песмама, цена 30 пот.

ДИЛЕТАНТКЕ: 1. Сретан пастир, мелодрама у два призора, позоришни приказ са певањем, цена 25 пот.

2. Југ Богданов дом, мелодрама из јуначке српске старине, позоришни приказ са певањем, цена 50 пот.

3. Југовићи, мелодрама из јуначке српске старине, позоришни приказ са певањем, цена 25 пот.

Српске забаве I. (Српска учитељска песма. — Апотеоза П. П. II. Његоша. — Пред Рајићевим спомеником) — речи и композиције, цена 1 круна.

Српске забаве, зборник драматских приказа, декламација и песама — 28 комада на 134 стр. и 24 композиције на XXXIV. стр., цена 5 круна.

За спомен стогодишњице од смрти Фридриха Шилера, одломци из »Валенштајна«, цена 60 пот.

О радовима изнесеним у горњим издањима изрекла је наша јавна реч у »Бранкову Колу«, »Позоришту«, »Школском Одјеку«, »Женском Свету«, »Срп-

ском Сиону«, »Застави«, »Бранику«, »Нашем Добу«, »Трговачким Новинама«, панчевачком »Грађанину« и другде махом повољан суд.

Од свега тога ево неколико редака:

»Школски Одјек« 1904. бр. 23. — вели о »Српским Забавама« ово: »Није нам задаћа да са песничке стране оцењујемо овај рад, него да истакнемо његову васпитну страну, која је заиста овде мал' не у свакој песми истакнута живом мисли, меким звуком и са пуно утицаја на слушаоца и читаоца. — Писац је и сам баш ту васпитну намеру имао пред очима, кад је писао поједини одломак. И тако су баш можда случајно прилике наше друштвене, изазвале саме та васпитна зрнца, која је писац нанизао сада све у један низ. Стога и имају баш јачу вредност, него да их је песник наједаред истресао читаоцу па ко чуо, ко не чуо. Јер суве предике и моралисања, силом натуравана, нико не воли да слуша, а овде је обратан случај, да је друштво само тражило, да му неко поднесе мало васпитног напитка који крепи. — Али је задаћа нас свију, кад се већ сви слажемо, да нам треба оваке поуке, оваког снажења, и кад прихваћамо ствар као добру, да јој и пута крчимо, те да и овој књизи израдимо што бржи и лакши пут, да у што широј размери обухвати свој васпитни рад. Томе ће много допринети, ако и учитељи буду набављали ову књигу бар за школске књиџнице, а то им је сад лакше него до сад, јер овака ваљана књига у смислу »Школ. Уредбе« и недавне наредбе епарх. школског одбора н. пр. бачког, има права да се уврсти у школску књиџницу. Многome ће учитељу баш добро доћи, да ствари из ње употреби при школским свечаностима. А ту су му уједно и композиције, које је сложио музичар, који је већ показао укуса и вештине за то.« (г. Исидор Бајић).

Тако говори о тим пословима наша јавна реч.

А ја сам, да би изашао на сусрет исказаној жељи »Школског Одјека« да ове ствари »у што широј размери обухвате свој васпитни рад«, вољан сам ево да учиним све могуће олакшице за то.

Како је пошиљка уз поузеће скупа, препоручујем поручиваоцима, да пошаљу новац напред новчаном упутницом, па ћу им књиге о свом трошку слати у крстоплету.

Растуривачима даћу петину скупљене вредности било у књигама било у новцу.

Ко поручи:

5 књига	добиће петину, 20%	вредн. као рабат
10 књига	» 30%	» » »
20 књига	» 40%	» » »
30 и више књига	» 50%	» » »

Кад се поруче књиге на пр. за испитни дар доброј деци, а за то су згодне, у већем броју добиће се дакле у пола цене.

Објављујући ово поштованом читалачком свету стојим на услузи —

У Новом Саду, 25. фебруара 1905. год.

Јован Живојновић,

професор у српској великој гимназији —

Нови Сад (Ujvidék).